

Alliansen – Alternativ for Norge
Hans Jørgen Lysglimt Johansen
hanslysglimt@gmail.com

Alliansen – Alternativ for Norge: Signaturkravet. Retten til statlig tilskudd etter partiloven

Registrerte politiske partier og partiledde har plikt til å innberette sin økonomi i foregående regnskapsår til Statistisk Sentralbyrå (SSB) innen 1. juni (partiloven 17. juni 2005 nr. 102 § 18 andre ledd). Innberetningen skal «undertegnes av partiets eller partilededets leder og minst ett styremedlem» (partiloven § 21 andre ledd). Elektronisk innberetning gjennom Altinn krever to signaturer, som altså må være påført av lederen og ett styremedlem.

Partilovnemnda varslet 19. juni 2023 at den vurderte å treffe vedtak om forvaltningssanksjon for brudd på reglene om to signaturer. I varselbrevet heter det videre:

«Ifølge SSB er partiets innberetning for 2022, i tillegg til partilederen, signert av Bjørnar Røyset. Nemnda kan imidlertid ikke se at noen åpent tilgjengelige kilder angir ham som styremedlem i partiet. Den konstaterer også at Alliansen – Alternativ for Norge er det eneste av de registrerte politiske partiene der partiregisteret.no oppgir partilederen alene som partiets utøvende organ. Dertil kommer at denne registreringen stemmer overens med de opplysningene som fremtrer av det dokumentgrunnlaget som Partiregisteret har bygd på da partiet 16.-17. februar 2021 ble registrert som nytt politisk parti. Av dette grunnlaget følger også at styremedlemmer utses av partilederen.»

Partiets kommentarer

I e-post av 7. juli 2023 skriver Hans Jørgen Lysglimt Johansen, leder i Alliansen – Alternativ for Norge, at det er han selv som er partiets utøvende organ og at når han vedtar at Bjørnar Røyset er styremedlem, er han det. Det er ikke noe formalkrav for protokollføring eller innrapportering av hvem som er styremedlem.

Lysglimt Johansen vil «minne om at dette har en klar parallellitet» til valglovens bestemmelser om rett til å signere valglistene til lokale valgstyrene, og skriver videre:

«For eksempel til stortingsvalget 2021 og til kommunestyrevalget nå i 2023 signerte til Oslo kommune på valglisten formann [Hans Jørgen Lysglimt Johansen] og styremedlem Dag Einar Follestad. Follestad finnes ikke noe sted i offentlige register, det er heller ikke noe formelt registrert lokallag for Alliansen - Alternativ for Norge i Oslo. Follestad er styremedlem FORDI partiet sier at han er styremedlem, fordi partiet har et eget indre eget vedtak om dette. Men Follestad godkjennes av valgstyret som den andre styremedlem signaturen valgloven krever og alt er i orden.

E-postadresse:
post@partilovnemnda.no
Internett:
www.partilovnemnda.no

Kontaktperson:
Daniel Giske
Tlf. 22 24 68 73

Postadresse:
Partilovnemnda
Postboks 14
6801 FØRDE

Loven, hverken Partiloven eller Valgloven sier ikke noe om formelle formkrav eller registreringskrav for hvem som er styremedlemmer. I praksis betyr det at man anser at de som er styremedlemmer er de som sender inn og de som partiet sier at er styremedlemmer. Det er ingen formelle krav om at det sentrale styret eller det lokale laget er formalisert, at de har protokoll, eller at det er i det hele tatt registrert, eller at hvem som er styremedlemmer er registrert i Brønnøysund e.l.

Ytterst dersom det blir usikkerhet skal det lokale valgstyret kontakte partiets utøvende organ som utser hvem som er korrekte lokale styremedlemmer som kan signere for valglisten. Dette er praksis som har utviklet seg over tid, og det står beskrevet ganske klart i valghåndboken at det er slik det praktiseres.

Det er med andre ord med kunnskap om denne praksis i valgloven at vi har praktisert det slik vi gjør i alle år når papirene blir sendt inn og signert i alle år. Styrets Medlemmer og styret og hvem som signerer er de som partiets utøvende organ til enhver tid SIER at er styre styremedlemmer. Det er ikke noe formkrav for dette.»

I epost av 21. august 2023 skriver Lysglimt Johansen at styret i Alliansen – Alternativ for Norge nå er oppdatert i Partiregisteret.

Overfor Partilovnemnda opplyser Partiregisteret at melding om endret styresammensetning første gang ble mottatt 17. juli 2023. På anmodning mottok Registeret 12. august 2023 mer dokumentasjon, og to dager senere (14. august) ble Røyset i både Enhetsregisteret og Partiregisteret registrert som styremedlem. Ifølge dokumentasjonen ble Røyset utpekt som styremedlem på et ekstraordinært årsmøte 10. juli 2023, der «styrevalg» ifølge protokollen var eneste sak. Om bakgrunnen for valget heter det blant annet:

«Foreningen har mottatt trusler fra Partilovnemnda om mulige sanksjoner for at Partilovnemnda mener styremedlemmer må være formelt registrert i Brønnøysundregistrene for at deres signatur på årsregnskap skal oppfylle lovens krav i henhold til Partiloven.

[...]

Vi har protestert på dette, for vi har hatt vårt eget opplegg for hvordan dette er praktisert, men vi frykter at Partilovnemnda ikke en gang vurderer våre protester argumenter.

Vi velger derfor å registrere nytt styre med styremedlem Bjørn Røyset som de facto har vært styremedlem en årrekke og vært signatur for innsendelse av regnskap.»

Partilovnemndas syn på saken

Partilovnemnda har blant annet som oppgave å tolke partiloven og å kontrollere at finansieringsbestemmelsene i loven blir overholdt (partiloven § 24 andre ledd).

Under oppfølgingen av Partirevisjonsutvalgets kontroll med at 35 partier og partiledde i 2021 hadde oppfylt sine plikter etter partiloven, traff Partilovnemnda flere vedtak om sanksjon på grunn av brudd på partiloven § 21 andre ledd om signatur av styrelederen og ett styremedlem. Signaturkravet skal bidra til å «sikre at rapportens innhold faktisk er dekkende for regnskapet,

bidra til å ansvarliggjøre partiledets eget styre og sikre at rapporten har forankring i organisasjonen, [og] dokumentere at partiledet er i normal aktivitet.»¹

Siden partilederen alene var registrert i Partiregisteret som utøvende organ i Alliansen – Alternativ for Norge da partiet avga sin økonomirapport innen 1. juni 2023, fant Partilovnemnda grunn til å klarlegge om disse hensynene likevel var ivaretatt. Forholdet har en side også til bestemmelsene i partiloven § 6 om partienes plikt til fortløpende å registrere og oppdatere opplysningene i Partiregisteret om «hvem som er medlemmer av partiets utøvende organ». Plikten har særlig betydning i valgår (§ 6 andre ledd), og dermed for eksempel i 2023.

De opplysningene som er mottatt fra Partiregisteret viser at Bjørnar Røyset først ble registrert som styremedlem etter at økonomirapporten for 2022 var innlevert og etter at partiet hadde mottatt nemndas varsel av 19. juni 2023. Dersom han likevel var styremedlem allerede da økonomirapporten ble avgitt i juni *fordi* Lysglimt Johansen, som partiets utøvende organ, allerede hadde bestemt det, blir valg på «ekstraordinært årsmøte» i juli 2023 meningsløst som noe annet enn et forsøk på å reparere mangelen. Tidligere lederuttalelser om at Røyset «er» styremedlem er ikke dokumentert, og det er ikke sannsynliggjort at partiet før juli 2023 hadde noe annet «styre» enn Lysglimt Johansen selv. Dette gjelder i alle fall dersom «styret» skulle ivareta andre formål enn påføring av en signatur nr. 2 ved innberetningen i Altinn.

På denne bakgrunn må Partilovnemnda legge til grunn at kravet i partiloven § 21 andre ledd om signatur av ett styremedlem i tillegg til partilederen, ikke var oppfylt ved innrapporteringen for 2022. Dette trekker i seg selv i retning av et vedtak om forvaltningssanksjon.

Forholdet må imidlertid også forstås i bredere sammenheng. Som nevnt legger Partilovnemnda til grunn at signaturkravet ikke bare skal bidra til å sikre at økonomirapporten etter sitt innhold er dekkende for regnskapet, noe som blir særlig viktig når rapporten ikke bygger på et revisorgodkjent regnskap i samsvar med bestemmelsene i partiloven § 21 a. Signaturkravet skal også bidra til å ansvarliggjøre partiets eller partiledets styre, ikke bare lederen selv, og sikre at økonomirapporten har forankring i partiorganisasjonen. Dessuten skal det – ikke minst – bidra til å dokumentere eller i det minste sannsynliggjøre at rapportens opplysninger om de økonomiske forholdene i partiet, reflekterer virksomheten i et parti eller partiledd i normal aktivitet.

Realiteten i Alliansen – Alternativ for Norge synes å være at det er partilederen alene som har utarbeidet økonomirapporten, mens kravet om en signatur nummer 2 er ivaretatt av en person som han selv har utpekt for formålet. Den «ekstraordinære generalforsamlingen» 10. juli 2023 fremtrer uttrykkelig som et forsøk på etterfølgende reparasjon av mangelen på et styre med minst to medlemmer, slik loven forutsetter.

Partilederens viktigste argument for at signaturkravet er ivaretatt, synes å være at en person er styremedlem i hans parti *fordi* lederen selv har bestemt det. Uten at det har betydning for saken her, trer det samme mønsteret frem i det Lysglimt Johansen skriver om listegodkjenning etter valgloven 28. juni 2002 § 6-3 første ledd, som krever underskrift av «minst to styremedlemmer» i vedkommende partiledd (se f.eks. uttalelsen om at NN «er styremedlem FORDI partiet sier at han er styremedlem, fordi partiet har et eget indre eget vedtak om dette»).

I de vedtektene som ble lagt frem som grunnlag for registrering av det nåværende partiet «Alliansen – Alternativ for Norge» i Partiregisteret 17. februar 2021, angir § 1 at partiet «ble stiftet 12. september 2017», det vil si på en tid da forgjengeren «Alliansen» fortsatt var registrert som politisk parti. Ifølge brev av 17. desember 2020 (undertegnet av Lysglimt Johansen som «Styreformann Partileder Partiets utøvende organ») til Partiregisteret om «samtykke» til at

¹ Se f.eks. [gronn-ungdom-agder.pdf \(partilovnemnda.no\)](#)

«Alliansen – Alternativ for Norge» blir registrert som parti, har de to enhetene «svært tette bånd og kan ses i sammenheng som en gruppe» der vedtektene «er nærmest identiske og begge partier har samme utøvende organ i partienes styreformann som er Hans Jørgen Lysglimt Johansen». Formålet er at de to «partiene sett i sammenheng som en gruppe kan stille til valg i hele Norge».

Lysglimt Johansens beskrivelse av seg selv som den som avgjør hvem som til enhver tid «er» styremedlem i partiet, og utsagnet om at «styrets medlemmer og styret og hvem som signerer er de som partiets utøvende organ til enhver tid SIER at er» styremedlemmer, stemmer med de vedtektene som er innsendt til Partiregisteret. Vedtektene gir blant annet beskjed om at «Partiets utøvende organ er partiets styreformann alene» (§ 3), at søknader om medlemskap eller støttemedlemskap i partiet «blir behandlet av Partileder før det eventuelt blir innvilget» og at partilederen «når som helst kan stryke og ekskludere medlemmer og støttemedlemmer» (§ 4), at «kun de som er utpekt av partileder er valgbare til tillitsverv i foreningen» (§ 5), at partilederen velger årsmøtets møteleder, som har dobbeltstemme (§ 9), og at «Styreformann er Partileder», «styremedlemmer utses av Partilederen», «ny Partileder utses av Partilederen» og «Partilederens stemme [teller] dobbelt» i tilfelle stemmelikhet (§ 12 om «styret»).

Vedlagt søknaden om registrering av «Alliansen – Alternativ for Norge» som politisk parti fulgte også «protokoll ordinært årsmøte i Alternativ for Norge, nå Alliansen – Alternativ for Norge». Protokollen er datert 17. desember 2020, det vil si samme dag som det ovenfor nevnte brevet om «samtykke». Ifølge protokollen vedtok årsmøtet blant annet at «styreleder også er partiets utøvende organ alene», og det vedtok enstemmig «å ta gjenvalg på styreleder og partileder Hans Jørgen Lysglimt Johansen». Protokollen er undertegnet av Lysglimt Johansen som «Styreleder/Partileder/Partiets utøvende organ».

At «kontingent for støttemedlemskap» ifølge protokollen ble vedtatt endret «fra 348 kr til 349 kr.» fremtrer som en ren parodi. Samtidig gir protokollen gir ingen opplysninger om størrelse på eller endring av kontingenten for ordinært medlemskap, heller ikke om hvor mange og eventuelt hvilke andre medlemmer enn partilederen selv som var til stede.

Samlet vurdering

Partiregisterets vedtak om å registrere «Alliansen – Alternativ for Norge» som politisk parti ble ikke påklaget og faller dermed utenfor Partilovnemndas myndighetsområde etter partiloven § 8. Nemndas oppgave med å kontrollere at minstekravene for rett til partistøtte etter partiloven er oppfylt gjelder imidlertid uavhengig av dette. Lovens system forutsetter klart nok at status som registrert politisk parti ikke alltid vil gi rett til stemmestøtte.

Partiets brudd på plikten til å få det regnskapet som økonomirapporten for 2022 skulle bygge på, revisorgodkjent i samsvar med lovens krav, behandles av Partilovnemnda som egen sak.

Som utgangspunkt gjelder nærværende sak bare bruddet på bestemmelsen om at rapporten skal være signert av lederen og ett styremedlem. Sett under ett reiser imidlertid de foreliggende opplysningene om partiets interne forhold mer grunnleggende spørsmål om hvorvidt det overhodet oppfyller partilovens minstekrav for offentlig støtte.

Partiloven nøyer seg i det vesentlige med å forutsette et begrep om «politisk parti», i den forstand at bare foreninger som oppfyller visse minstekrav, kan registreres i Partiregisteret og dermed få rett til statlig tilskudd på grunnlag av oppnådde stemmetall. Som et minimum må det begrepet om «politisk parti» som loven legger til grunn, likevel bygge på et premiss om at det er tale om en forening med medlemmer som i fellesskap utpeker partiets organer og kandidater og

fastsetter program. Juridiske personer som kun består av en «leder», har «medlemmer» bare i den grad de eventuelt er godkjent av partilederen selv og der «medlemmene» ifølge vedtektene ikke kan velge – og dermed fornye – ledelsen med visse mellomrom, faller klart utenfor.

I loven kommer en slik forutsetning til uttrykk blant annet gjennom bestemmelsene om at den dokumentasjonen som søknad om registrering i Partiregisteret bygger på, skal omfatte «stiftelsesprotokoll», «opplysning om hvem som er valgt til medlemmer [i flertallsform] i partiets utøvende organ», og hvilket organ som velger styremedlemmene (§ 3 andre ledd). Det samme gjelder kravet om at de årlige økonomirapportene – som nevnt – skal være signert av «partiets eller partiledets leder og minst ett annet styremedlem» (§ 21 andre ledd).

I partilovforskriften kommer en tilsvarende forutsetning til uttrykk, se blant annet § 1-2 («opplysninger om ... medlemmene av partiets utøvende organ»), § 1-4 («medlemmene» av det utøvende organet) og § 3-2 («styreleder, styremedlemmer ...»).

Det faller utenfor Partilovnemndas oppgaver å si treffe avgjørelser om forholdet til valgloven og å si noe om praksis for godkjenning av listeforslag. Nemnda finner likevel grunn til å minne om at slike forslag skal være «underskrevet av minst to styremedlemmer i lokalavdelingen med ansvar for valgdistriktet listen gjelder» (valgloven § 6-3 første ledd). For sitt område trekker dette i samme retning som reglene i partiloven.

På denne bakgrunn kan ikke Partilovnemnda se at «Alliansen – Alternativ for Norge» oppfyller minstekravene for rett til statlig tilskudd etter partiloven. Tross sin status som registrert politisk parti fremtrer den snarere som drevet av én person som benytter tilskudd etter partiloven til å finansiere virksomhet som han selv initierer og driver.

Med hjemmel i partiloven § 24 andre ledd jf. § 28, treffer nemnda dermed følgende enstemmige

vedtak:

Alliansen – Alternativ for Norge har ikke rett til statlig tilskudd etter partiloven.

Nemndas medlem Hege Fjellheim hadde forfall og deltok ikke i avgjørelsen.

Søksmål for domstolene er eneste mulighet til å få vedtaket overprøvd, jf. partiloven § 28 andre ledd. Men Partilovnemnda kan selv omgjøre det dersom det skulle vise seg å bygge på et feilaktig grunnlag eller omgjøring ellers kan skje på grunnlag av reglene i forvaltningsloven § 35.

For Partilovnemnda

Eivind Smith
leder

Daniel Giske
sekretariatsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi:
Kommunal- og distriktsdepartementet
Statsforvaltaren i Vestland
Partiregisteret